

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ	17
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΥ ΑΝΤΖΕΛΟ ΣΟΝΤΑΝΟ	19
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	23
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	25
ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	27

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝΑΣ ΟΥΜΑΝΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟΣ

α) Στην αυγή της τρίτης χιλιετίας	31
β) Η σημασία του ντοκουμέντου	34
γ) Στην υπηρεσία της ολοκληρωμένης αλήθειας του ανθρώπου	38
δ) Υπό το έμβλημα της αλληλεγγύης, του σεβασμού και της αγάπης	40

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ

I. Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ	45
α) Το δώρημα της εγγύτητας στον Θεό	45
β) Η αρχή της δημιουργίας και η γενναιοδωρία του Θεού	49

II. Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΓΑΠΗΣ

ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ	50
α) Με τον Ιησού Χριστό εκπληρώνεται το αποφασιστικό γεγονός της ιστορίας του Θεού με τους ανθρώπους	50

β) Η αποκάλυψη της τριαδικής Αγάπης	51
III. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	53
α) Η τριαδική Αγάπη, αφετηρία και προορισμός του ανθρώπου	53
β) Η χριστιανική σωτηρία: για όλους τους ανθρώπους και όλο τον άνθρωπο	55
γ) Ο πιστός ακόλουθος του Χριστού ως νέο δημιούργημα	57
δ) Η υπερβατικότητα της σωτηρίας και η αυτονομία της γήινης πραγματικότητας	59
IV. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	62
α) Η Εκκλησία, σημάδι και προστασία της υπερβατικότητας του ανθρώπου	62
β) Εκκλησία, Βασιλεία του Θεού και ανανέωση των κοινωνικών σχέσεων	64
γ) Νέοι ουρανοί και νέα γη	66
δ) Η Παρθένος Μαρία και το δικό Της «γένοιτο» στο σχέδιο αγάπης του Θεού	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

I. ΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ...	70
α) Η Εκκλησία, τόπος συγκρατοίκησης του Θεού με τους ανθρώπους	70
β) Γονιμοποιώντας και ζυμώνοντας την κοινωνία με το Ευαγγέλιο	71
γ) Κοινωνική διδασκαλία, ευαγγελισμός και ανθρώπινη πρόοδος	74
δ) Δικαιώματα και καθήκοντα της Εκκλησίας	76
II. Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	78
α) Γνώση φωτισμένη από την πίστη	78
β) Σε εγκάρδιο διάλογο με κάθε γνώση	80
γ) Η έκφραση της διδακτικής λειτουργίας της Εκκλησίας	82
δ) Για μια κοινωνία συμφιλιωμένη στη δικαιοσύνη και στην αγάπη	84
ε) Ένα μήνυμα για τα τέκνα της Εκκλησίας και την ανθρωπότητα	86

στ) Με σκοπό τη συνέχεια και την ανανέωση	87
---	----

III. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	89
α) Η αφετηρία μιας νέας πορείας	89
β) Από τη « <i>Resursum</i> » στις μέρες μας	90
γ) Με το φως και την ώθηση του Ευαγγελίου	102

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ

I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΣΟΝΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ	103
--	-----

II. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ «ΕΙΚΟΝΑ ΘΕΟΥ»	105
α) Πλάσμα κατ' εικόνα του Θεού	105
β) Το δράμα της αμαρτίας	108
γ) Η παγκοσμιότητα του αμαρτήματος και η παγκοσμιότητα της σωτηρίας	112

III. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΤΟΥ	114
A) Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ	115
B) ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗΝ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	117
α) Ανοιχτός στην υπερβατικότητα	117
β) Μοναδικός και ανεπανάληπτος	118
γ) Ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας	119
Γ) Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	121
α) Αξία και όρια της ελευθερίας	121
β) Ο δεσμός της ελευθερίας με την αλήθεια και το φυσικό νόμο	123
Δ) Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.....	127
E) Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ	130

IV. ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	132
α) Η αξία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	132

β) Ο προσδιορισμός των δικαιωμάτων	135
γ) Δικαιώματα και υποχρεώσεις	136
δ) Δικαιώματα των λαών και των εθνών	137
ε) Γεφυρώνοντας την απόσταση ανάμεσα στο γράμμα και στο πνεύμα	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

I. ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑ	140
II. Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΛΟΥ	142
α) Σημασία και κυριότερα επακόλουθα	142
β) Η ευθύνη όλων για το κοινό καλό	143
γ) Οι υποχρεώσεις της πολιτικής κοινότητας	145
III. Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	147
α) Προέλευση και σημασία	147
β) Οικουμενικός προορισμός των αγαθών και ιδιωτική ιδιοκτησία	149
γ) Οικουμενικός προορισμός των αγαθών και προνομιακή επιλογή των φτωχών	153
IV. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ	156
α) Προέλευση και σημασία	156
β) Πραγματικές ενδείξεις	158
V. Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	160
α) Σημασία και αξία	160
β) Συμμετοχή και δημοκρατία	161
VI. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	162
α) Σημασία και αξία	162
β) Η αλληλεγγύη ως κοινωνική αρχή και ηθική αρετή	163
γ) Αλληλεγγύη και κοινή ανάπτυξη των ανθρώπων	164

δ) Η αλληλεγγύη στο βίο και στο μήνυμα του Ιησού Χριστού	166
VII. ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	167
α) Η σχέση ανάμεσα σε αρχές και αξίες	167
β) Η αλήθεια	168
γ) Η ελευθερία	169
δ) Η δικαιοσύνη	170
VIII. Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ	172

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΖΩΤΙΚΟ ΚΥΤΤΑΡΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

I. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	179
α) Η σημασία της οικογένειας για τον άνθρωπο	181
β) Η σημασία της οικογένειας για την κοινωνία	181
II. Ο ΓΑΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	183
α) Η αξία του γάμου	183
β) Το ιερό μυστήριο του γάμου	185
III. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	187
α) Η αγάπη και η διαμόρφωση μιας κοινότητας προσώπων	187
β) Η οικογένεια είναι το ιερό της ζωής	194
γ) Το καθήκον της διαπαιδαγώγησης	201
δ) Αξιοπρέπεια και δικαιώματα των παιδιών	205
IV. Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	207
α) Οικογενειακή αλληλεγγύη	207
β) Οικογένεια, οικονομική ζωή και εργασία	208
V. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	211

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	213
α) Το καθήκον της καλλιέργειας και της προστασίας της γης	213
β) Ο Ιησούς άνθρωπος της εργασίας	215
γ) Το καθήκον της εργασίας	218
 II. Η ΠΡΟΦΗΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ «RERUM NOVARUM»	 219
 III. Η ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	 221
α) Η υποκειμενική και αντικειμενική διάσταση της εργασίας	221
β) Οι σχέσεις ανάμεσα σε εργασία και κεφάλαιο	225
γ) Η εργασία, δικαίωμα στη συμμετοχή	228
δ) Σχέση ανάμεσα σε εργασία και ιδιωτική ιδιοκτησία	229
ε) Η εορταστική ανάπαυση	230
 IV. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	 232
α) Η εργασία είναι αναγκαία	232
β) Ο ρόλος του κράτους και της αστικής κοινωνίας στην προώθηση του δικαιώματος στην εργασία	234
γ) Η οικογένεια και το δικαίωμα στην εργασία	236
δ) Οι γυναίκες και το δικαίωμα στην εργασία	236
ε) Η εργασία ανηλίκων	237
στ) Η μετανάστευση και η εργασία	238
ζ) Ο αγροτικός κόσμος και το δικαίωμα στην εργασία	240
 V. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	 241
α) Η αξιοπρέπεια των εργαζομένων και ο σεβασμός των δικαιω- μάτων τους	241
β) Το δικαίωμα στη δίκαιη αμοιβή και στην κατανομή των εσόδων	242
γ) Το δικαίωμα της απεργίας	243
 VI. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	 244
α) Η σπουδαιότητα των συνδικάτων	244

β) Νέες μορφές αλληλεγγύης	246
VII. ΤΑ «RES NOVAE» ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	248
α) Ένα στάδιο εποχικής μετάβασης	248
β) Κοινωνική διδασκαλία και «res novae»	251
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ	
I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	256
α) Ο άνθρωπος, η φτώχεια και ο πλούτος	256
β) Ο πλούτος υπάρχει για να μοιράζεται	259
II. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	261
III. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	264
α) Η επιχείρηση και οι σκοποί της	266
β) Ο ρόλος του επιχειρηματία και του διευθυντικού στελέχους	269
IV. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	271
α) Ο ρόλος της ελεύθερης αγοράς	272
β) Η δραστηριότητα του κράτους	274
γ) Ο ρόλος των ενδιάμεσων στρωμάτων	277
δ) Αποταμίευση και κατανάλωση	278
V. ΤΑ «RES NOVAE» ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	280
α) Η παγκοσμιοποίηση: ευκαιρίες και κίνδυνοι	280
β) Το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα	284
γ) Ο ρόλος της διεθνούς κοινότητας στην εποχή της παγκόσμιας οικονομίας	286
δ) Μια ολοκληρωμένη και αλληλέγγυα ανάπτυξη	288
ε) Η ανάγκη ενός μεγάλου παιδαγωγικού και πολιτιστικού έργου	289

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	291
α) Η εξουσία του Θεού	291
β) Ο Ιησούς και η πολιτική εξουσία	292
γ) Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες	293
 II. ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	295
α) Πολιτική κοινότητα, άνθρωπος και λαός	295
β) Προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	298
γ) Η συμβίωση που βασίζεται στην αστική φιλία	300
 III. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ	302
α) Το θεμέλιο της πολιτικής εξουσίας	302
β) Η εξουσία ως ηθική δύναμη	304
γ) Το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης	306
δ) Το δικαίωμα της αντίστασης	307
ε) Η επιβολή ποινών	308
 IV. ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	311
α) Οι αξίες και η δημοκρατία	311
β) Θεσμοί και δημοκρατία	312
γ) Οι ηθικές συνιστώσες της πολιτικής αντιπροσώπευσης	313
δ) Όργανα πολιτικής συμμετοχής	315
ε) Πληροφόρηση και δημοκρατία	315
 V. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	317
α) Η αξία της αστικής κοινωνίας	317
β) Η υπεροχή της αστικής κοινωνίας	318
γ) Εφαρμόζοντας την αρχή της επικουρικότητας	319
 VI. ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.....	320
A) Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΕΝΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ	

ΔΙΚΑΙΩΜΑ	320
Β) ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	322
α) Αυτονομία και ανεξαρτησία	322
β) Συνεργασία	323

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	325
α) Η ενότητα της ανθρώπινης οικογένειας	325
β) Ο Ιησούς Χριστός πρότυπο και θεμέλιο της νέας ανθρωπότητας...	326
γ) Η οικουμενική κλήση του χριστιανισμού	327
II. ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	328
α) Διεθνής κοινότητα και αξίες	328
β) Σχέσεις που θεμελιώνονται στη σύμπνοια της νομικής με την ηθική τάξη	331
III. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	334
α) Η αξία των διεθνών οργανώσεων	334
β) Ο νομικός χαρακτήρας της Αγίας Έδρας	337
IV. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	338
α) Η συνεργασία για να εγγυηθούμε το δικαίωμα στην ανάπτυξη	338
β) Αγώνας κατά της φτώχειας	341
γ) Το εξωτερικό χρέος	342

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	343
II. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΠΛΗΝ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ	345

III. Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	350
---	-----

IV. ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΕΥΘΥΝΗ	353
α) Το περιβάλλον, ένα συλλογικό αγαθό	353
β) Η χρήση της βιοτεχνολογίας	358
γ) Περιβάλλον και κατανομή των αγαθών	362
δ) Νέοι τρόποι ζωής	365

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ Η ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

I. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	367
----------------------------------	-----

II. Η ΕΙΡΗΝΗ: ΚΑΡΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ	370
--	-----

III. Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ	372
α) Η νόμιμη άμυνα	375
β) Προστατεύοντας την ειρήνη	376
γ) Η υποχρέωση να προστατεύουμε τους αθώους	377
δ) Μέτρα εναντίον όποιου απειλεί την ειρήνη	380
ε) Ο αφοπλισμός	381
στ) Η καταδίκη της τρομοκρατίας	384

IV. Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ	386
---	-----

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

I. Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	393
α) Κοινωνική διδασκαλία και πολιτιστική ενσωμάτωση της πίστης	393

β) Κοινωνική διδασκαλία και κοινωνική ποιμαντική	395
γ) Κοινωνική διδασκαλία και διαπαιδαγώγηση	397
δ) Προώθηση του διαλόγου	401
ε) Οι υπεύθυνοι της κοινωνικής ποιμαντικής	402

II. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ

ΠΙΣΤΩΝ	404
α) Ο λαϊκός πιστός	404
β) Η πνευματικότητα του λαϊκού πιστού	406
γ) Ενεργώντας με σύνεση	407
δ) Κοινωνική διδασκαλία και συλλογική εμπειρία	409
ε) Η υπηρεσία στα διάφορα πλαίσια της κοινωνικής ζωής	411
1. Η υπηρεσία στον άνθρωπο	411
2. Η υπηρεσία στον πολιτισμό	413
3. Η υπηρεσία στην οικονομία	419
4. Η υπηρεσία στην πολιτική	420

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

α) Η βοήθεια της Εκκλησίας στον σύγχρονο άνθρωπο	429
β) Ξεκινώντας ξανά από την πίστη στον Χριστό	430
γ) Μία στέρεη ελπίδα	431
δ) Χτίζοντας τον «πολιτισμό της αγάπης»	433